

Nr 58.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.; given Stockholms slott den 24 januari 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—9:o hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 januari 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av mark från kronoegendomar m. m., vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför härom följande.

1:o.

Gottröra nr 5 i Stockholms län.

Kronoegendomen 1 mantal Gottröra nr 5 i Gottröra socken av Stockholms län är utarrenderad till den 14 mars 1949 mot en årlig avgäld av dels 81 kilogram smör, 11.5 hektoliter vete och 9.5 hektoliter havre att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångs-

taxan, dels ock därutöver 450 kronor. För arrendeåret 14 mars 1939—14 mars 1940 utgjorde arrendet 932 kronor.

I en till domänstyrelsen inkommen skrift av den 1 oktober 1940 har Johan Alexander Jansson i Skarsby, Gottröra, anhållit att för uppförande av bostadsbyggnad få av egendomen inköpa ett å en av t. f. distriktslantmätaren N. Ingman år 1940 upprättad karta angivet obebyggt område om 0.1765 hektar åker, beläget mellan förutvarande gamla landsvägen å egendomen och den jämväl över egendomen framdragna allmänna vägen samt i öster gränsande till en från egendomen efter Kungl. Maj:ts tillstånd den 3 april 1936 försåld lägenhet. Jansson har förklarat sig villig att för området erlægga ett saluvärde, beräknat efter 20 öre per kvadratmeter, ävensom betala kostnaden för områdets avstyckning.

Domänintendenten har tillstyrkt försäljningen till det erbjudna salupriset.

Egendomens arrendator, R. Andersson, har förklarat, att han icke hade något att erinra emot försäljningen samt att han icke fordrade någon ersättning för områdets skiljande från arrendet.

Överlantmätaren har meddelat, att hinder ur fastighetsbildningssynpunkt icke mötte mot områdets avskiljande till särskild fastighet.

Med skrivelse den 3 december 1940 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Styrelsen har för sin del icke något att erinra mot områdets försäljning till Jansson till det erbjudna saluvärdet. Området bör försäljas i befintligt skick med tillträde den 14 mars 1941. Köpeskillingen synes böra erläggas kontant vid köpekontraktets undertecknande. Beträffande köpevillkoren i övrigt böra föreskrifterna i gällande försäljningsförordning i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Ärendet lärer vara av beskaffenhet att böra underställas riksdagens prövning.

Departementschefen. Då jag icke har något att erinra mot bifall till ifrågavarande försäljningsförslag, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen 1 mantal Gottröra nr 5 i Gottröra socken av Stockholms län det å en av t. f. distriktslantmätaren N. Ingman år 1940 upprättad karta angivna området om 0.1765 hektar må försäljas till Johan Alexander Jansson mot ett saluvärde, beräknat efter 20 öre per kvadratmeter, och på villkor i övrigt, att området försäljes i befintligt skick med tillträde den 14 mars 1941, att innehavare av över området med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur, att köpeskillingen gäldas kontant till länsstyrelsen i länet vid köpehandlingens undertecknande,

samt att i övrigt vid försäljningen bestämmelserna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. i tillämpliga delar skola lända till efterrättelse.

2:o.

Östersta nr 2 i Uppsala län.

Kronoegendomen 1 mantal Östersta nr 2 i Litslena socken av Uppsala län är utarrenderad för tiden den 14 mars 1932—den 14 mars 1942 mot en årlig avgäld av 1,800 kronor.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendomen under år 1939. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar samt en över egendomen år 1922 av distriktslantmätaren M. Mörtsell upprättad karta och beskrivning inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 3 kilometer från Biskopskulla järnvägsstation, innehåller en areal av 61.2800 hektar, därav 56.8310 hektar tomt och åker, 0.7250 hektar äng, 3.3830 hektar avrösningsjord och 0.3410 hektar impediment.

Egendomen är förlagd i ett skifte. Åkerjorden består av lerjord och är till övervägande del av lättare beskaffenhet.

Byggnaderna äro med undantag av ladugården, som är i dåligt skick, av medelgod beskaffenhet.

Egendomen har del i Trögds häradsallmänning. Vidare är egendomen delaktig i Tröjdbo dikningsföretag.

Torp eller lägenheter finnas icke.

Egendomens taxeringsvärde utgör 49,800 kronor.

Uppskattningsnämnden har åsatt egendomen ett saluvärde av 51,500 kronor. I detta ingår ett beräknat värde för skog och skogsmark ävensom för andel i Trögds häradsallmänning av sammanlagt 1,825 kronor. Värderingen är verkställd under förutsättning att egendomen överlåtes i befintligt skick. Nämnden har föreslagit, att egendomen, som städse hävdats väl, försäljes i en lott med hembuds rätt för nuvarande arrendatorn, Gösta Fred, vilken år 1938 övertagit arrendet, som dessförinnan sedan år 1900 innehafts av hans fader och farfader.

Domänintendenten har förordat en omprövning av saluvärdet vid en tidpunkt, som låge närmare tiden för egendomens försäljning.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra mot egendomens försäljning. Vid beräklandet av saluvärdet hade dock hänsyn bort tagas till å egendomen rådande goda jaktförhållanden. Egendomens jakt hade sedan flera år varit upplåten på särskilt arrende mot en årlig avgäld av 50 kronor, motsvarande ett kapitalvärde av 1,000 kronor, varför egendomens saluvärde bort höjas med sistnämnda belopp.

I skrivelse den 1 november 1940 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

Styrelsen delar uppskattningsnämndens uppfattning, att egendomen bör försäljas, i synnerhet som egendomen, därest den bibehålles i kronans ägo och ånyo utarrenderas, kommer att åsamka statsverket avsevärda utgifter på grund av den nybyggnad av ladugården, som under sådana förhållanden blir

ofrånkomlig. Med beaktande av vad domänintendenten och överjägmästaren framhållit i fråga om egendomens saluvärde, har styrelsen efter samråd med domänintendenten funnit sig böra höja detta till 55,000 kronor. Egendomens arrendator, vilken enligt 1929 års försäljningsförordning bör tillerkännas rätt till hembud vid egendomens försäljning, har skriftligen förklarat sig villig att för egendomen erlægga en köpeskilling av 55,000 kronor. Egendomen bör försälas med tillträdesrätt den 14 mars 1942.

Departements-
chefen.

Mot domänstyrelsens försäljningsförslag har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1 mantal Östersta nr 2 i Litslena socken av Uppsala län må med ett saluvärde av 55,000 kronor försälas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för egendomens arrendator, Gösta Fred, samt under villkor i övrigt, att egendomen överlåtes med tillträdesrätt den 14 mars 1942, att egendomen försälas i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att köpare av egendomen skall vara skyldig att övertaga egendomen eventuellt åvilande betalningsansvar för Tröjdbo dikningsföretag, att, därest egendomen kommer att förvärfvas av annan än Fred samt kronan nödgas till egendomens arrendator utgiva ersättning för av denne å egendomen verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, egendomens köpare skall vara pliktig att gottgöra kronan vad kronan i sådant hänseende erlagt, att, därest Fred förvärfvar egendomen, samtliga på arrendekontraktet om egendomen grundade rättsanspråk mellan honom och kronan med undantag av eventuella anspråk på oguldna arrendeavgifter och skatter skola i och genom försäljningen anses vara reglerade, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

3:o.

Böttestad nr 2 i Östergötlands län.

Kronoegendomen 1 mantal Böttestad nr 2 i Herrberga socken av Östergötlands län är utarrenderad till den 14 mars 1952 mot en årlig avgäld, som från och med den 14 mars 1940 utgår med 2,120 kronor.

Sedan arrendatorn av egendomen, John Hermansson, i ansökning till do-

mänstyrelsen den 25 januari 1940 anhållit att få inköpa egendomen, har på styrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning för egendomens försäljning till arrendatorn hållits den 4 juli 1940. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga till ärendet hörande handlingar samt en av distriktslantmätaren E. G. Petrelius år 1921 över egendomen upprättad karta inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är belägen 6 kilometer från Mjölby och 6 kilometer från Mantorps järnvägsstation, innehåller en areal av 65.2600 hektar, varav 34.7270 hektar tomt och åker, 1.5300 hektar äng, 27.6400 hektar avrösningsjord och 1.3630 hektar impediment. Från egendomen har tidigare försålts lägenheten Lundsbo nr 1 om 0.1880 hektar.

Åkerjorden består av lermylla på lerbotten samt är täckdikad enligt plan. Ängen utgöres av gärdesbackar. Av avrösningsjorden ha 8.4960 hektar utlagts till betesmark. Skogen är tillräcklig för egendomens behov. Skogsmarkens ideala bonitet är 5.5 m³. Av åbyggnaderna äro ladugården och svinhuset i gott skick. Boningshuset och flygelbyggnaden äro gamla och av mindre god beskaffenhet. Egendomen saknar bostad för gift arbetare. En år 1939 å egendomen uppförd magasinbyggnad samt egendomens elektriska anläggning tillhöra arrendatorn. Brandförsäkringsvärdet å kronans byggnader är 65,800 kronor.

Egendomens taxeringsvärde är 52,800 kronor, varav 50,200 kronor jordbruksvärde och 2,600 kronor skogsvärde.

Uppskattningsnämnden har föreslagit egendomens försäljning med hembuds rätt för arrendatorn, vilken väl hävdadt egendomen. Framställning om förvärvande av jord för eget hem hade ej gjorts vid förrättningen, och nämnden har ej heller ansett någon del av egendomen lämplig därtill. Nämnden har åsatt egendomen ett saluvärde av 64,000 kronor. Vid bestämmandet av detta belopp hade hänsyn tagits till dels egendomen lämplig avdickningslån dels och bristfälliga och otillräckliga byggnader. Av saluvärdet utgjorde 11,000 kronor värdet av skogsmark med växande skog.

Arrendatorn Hermansson har skriftligen förklarar sig villig inköpa egendomen till det åsatta saluvärdet.

Vederbörande överjägmästare och jägmästare ha förklarar, att anledning icke finnes att ur skogssynpunkt behålla egendomen i kronans ägo.

Med skrivelse den 3 december 1940 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid för egen del anfört följande.

Styrelsen biträder uppskattningsnämndens förslag om egendomens försäljning med hembuds rätt för arrendatorn Hermansson, vilken arrenderat egendomen sedan år 1916. Styrelsen har ej något att erinra emot det föreslagna saluvärdet. Försäljningen bör ske med tillträdes rätt för arrendatorn den 14 mars 1941. Styrelsen har den 30 juli 1932 medgivit arrendatorn ersättning av kronan genom arrendeavkortning med 10 kronor årligen till arrendeperiodens utgång för markförlust genom ett egendomen berörande torrläggningsföretag. Det torde ligga i sakens natur, att nämnda ersättning i och med försäljningens genomförande ej vidare skall utgå. Veta elektriska distributionsförening u. p. a. innehar rätt att ha elektriska ledningar framdragna över egendomen. Vattenfallsstyrelsen äger likaledes tillstånd att ha en elektrisk högspänningsledning framdragen över egendomens mark. Vid försäljningen bör förbehåll göras om beståndet av dessa rättigheter. Med hänsyn till arrendeavgäldens storlek torde riksdagens medverkan vara erforderlig för försäljningens genomförande.

Departementa-
chefen.

Jag har ej något att erinra mot ifrågavarande försäljningsförslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1 mantal Böttestad nr 2 i Herrberga socken av Östergötlands län må mot ett saluvärde av 64,000 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt för egendomens arrendator, John Hermansson, samt under villkor i övrigt, att egendomen försäljes med tillträdes rätt den 14 mars 1941 i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig, att i försäljningen endast ingå kronan tillhöriga hus och anläggningar, att samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan kronan och arrendatorn, dock med undantag av eventuella anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter, skola i och med försäljningen anses vara reglerade, att köparen ansvarar för å egendomen belöpande annuiter och övriga kostnader för egendomen berörande torrlägningsföretag, att köparen såsom ägare av försålda egendomen medgiver vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och kronan såsom ägare av strömfallsfastigheten Ekenäs 2² i Vinnerstads socken rätt att dels kostnadsfritt för all framtid bibehålla en över egendomen framdragen elektrisk högspänningsledning, dels borttaga för ledningen hinderliga och för dess säkerhet farliga träd och buskar med skyldighet för vattenfallsstyrelsen att ersätta därvid uppkommande skada och intrång, dels ock för vattenfallsstyrelsens personal erhålla obehindrat tillträde till den försålda egendomen för ledningens tillsyn och underhåll samt reparation av densamma, därvid möjligen uppkommande skada skall ersättas av vattenfallsstyrelsen; skolande i fråga om sagda rättigheter vidare gälla, att de träd och buskar, som fällas för ledningens bibehållande, skola tillhöra egendomens ägare och tillvaratagas av denne, att till säkerhet för nämnda upplåtelse in-teckning må meddelas i den försålda egendomen ävensom att, innan sådan in-teckning meddelats, ägaren av den försålda egendomen skall vara skyldig att vid överlåtelse av egendomen eller del därav göra förbehåll om beståndet härav och förbinda ny ägare att vid överlåtelse göra enahanda förbehåll, samt att innehavare av övriga med vederbörligt tillstånd över egendomen framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att bibehålla ledningarna och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

4:o.

Kronoparken Solebo i Östergötlands län.

I en den 8 mars 1935 dagtecknad proposition, nr 188, underställde Kungl. Maj:ts riksdagens prövning frågan om försäljning av Ribbingshovs huvudgård under kronoparken Solebo i Norra Vi socken av Östergötlands län. Beträffande egendomens beskaffenhet samt vad i nämnda ärende för övrigt förekommit må här erinras om följande.

Fastigheten, som avstyckats från den för kronans räkning förvärvade fideikommissegendomen Ribbingshov och i jordregistret betecknats Ribbingshov 2², vore belägen 36 kilometer från Tranås och 11 kilometer från Österbymo järnvägsstation. Mangårdsbyggnaden utgjordes av den s. k. Östra flygeln till den egendomen angränsande Ribbingshovs herrgård, som enligt kontrakt den 15 och 16 september 1932 uthyrts till kaptenen Carl Ridderborg för tiden till den 1 april 1952. I det föreslagna köpet av Ribbingshov 2² skulle bland annat ingå nyssnämnda flygelbyggnad med rätt för köparen att ha byggnaden avgiftsfritt kvarstående till den 14 mars 1956, varjämte köparen skulle till nämnda dag ävenledes avgiftsfritt disponera ägofigurena nr 103 och 104 samt som utfartsväg använda ägofigur nr 105 och södra delen av ägofigur nr 115, allt enligt en av distriktslantmätaren S. Wolke år 1933 upprättad karta. I köpet skulle vidare ingå elektriska ledningar från den å Ribbingshovs herrgård belägna transformatorn till egendomens byggnader.

I enlighet med i nyssnämnda proposition framlagt förslag lämnade 1935 års lagtima riksdag (r. skr. nr 198) medgivande till försäljningen. Statsmakternas beslut i ämnet har meddelats domänstyrelsen i skrivelse den 17 maj 1935.

I skrivelse den 25 oktober 1940 har domänstyrelsen underställt Kungl. Maj:ts prövning uppkommen fråga om försäljning av omförmälda Ribbingshovs herrgård med tillhörande park och trädgård. Styrelsen har därvid meddelat bland annat följande.

I samband med den uppskattningsförrättning, som verkställts för försäljningen av Ribbingshov 2², hade företagits saluvärdering jämväl av Ribbingshovs herrgård, numera åsatt jordregisterbeteckningen Ribbingshov 2¹⁰, för försäljning av sistnämnda fastighet till dåvarande hyrestagaren, Carl Ridderborg. Försäljningen hade ej kommit till stånd. Sedan Ridderborg avlidit den 27 juni 1940 hade hyreskontraktet upphört att gälla från och med den 1 oktober 1940.

Hos domänstyrelsen ha nu framställningar om förvärv av Ribbingshovs herrgård gjorts av dels nuvarande innehavaren av fideikommissstiftelsen, direktören Ludvig Ridderborg, dels kaptenen Nils Sundin, som är gift med en dotter till förutnämnde Carl Ridderborg, och dels ägaren av Ribbingshov 2², Arvid Andersson. Sundin har sedermera förklarat, att hans ansökning kvarstode endast därest Ludvig Ridderborgs ansökning ej vunne bifall.

Av ärendet tillhörande handlingar och berörda av distriktslantmätaren S. Wolke upprättade karta med avstyckningshandlingar inhämtas vidare följande.

Ribblingshovs herrgård är belägen vid sjön Sommen. Fastigheten utgöres av fideikommisssegendomens corps de logi och den s. k. Västra flygeln jämte omgivande park- och trädgårdsmark. Arealen omfattar 6.41 hektar, därav 1.63 hektar tomtmark m. m. och 4.78 hektar vattenområde. Å fastigheten finnas tre boningshus, nämligen huvudbyggnaden och två flyglar. Av dessa tillhör dock, som förut berörts, den östra flygelbyggnaden fastigheten Ribblingshov 2². Ägaren till denna, Arvid Andersson, har medgivits rätt att ha byggnaden kvarstående till den 14 mars 1956 varjämte han erhållit tillstånd att disponera vissa områden av den herrgården tillhörande tomten. Huvudbyggnaden, som är uppförd omkring år 1693, innehåller sju rum och kök på nedre botten, tio rum på andra våningen samt 2 rum och vind på tredje våningen. Under huset finnes källare inredd. Västra flygeln, uppförd omkring år 1848, inrymmer fem rum. Den östra flygelbyggnaden, som är uppförd samma år, innehåller fyra rum och kök. Byggnaderna äro samtliga i knappt medelgott skick.

Fastighetens hyresbelopp utgjorde enligt kontraktet 1,000 kronor, varjämte hyrestagaren avgiftsfritt åtnjöt elektrisk energi till husbehov samt viss kvantitet ved. Arrendevärdet är uppskattat till 800 kronor. Lägenheten är taxerad till 13,000 kronor. Saluvärdet uppskattas till 10,000 kronor, därav 6,500 kronor för byggnaderna. Avstyckningskostnaderna utgöra 91 kronor 3 öre.

Å lägenheten finnes ett fastigheten Ribblingshov 2² tillhörigt transformatorhus med transformator. Elektriska ledningar finnas därjämte framdragna över fastigheten.

Arvid Andersson har förklarat sig villig att inköpa lägenheten för det åsatta saluvärdet. Han har i första hand anhållit att få friköpa det markområde, varå den honom tillhöriga östra flygelbyggnaden vore belägen, samt helst även västra flygelbyggnaden med tillhörande mark.

Vederbörande jägmästare och överjägmästare ha föreslagit, att lägenheten måtte utbjudas till salu å auktion till den högstbjudande. De ha bestämt avstyrkt försäljning av enbart de markområden, varå flygelbyggnaderna äro belägna.

Ludvig Ridderborg, som förklarat sig villig att betala ett pris av 15,000 kronor för lägenheten, har till stöd för sin ansökning anfört, att Ribblingshovs egendom innehafts av hans släkt sedan mer än tvåhundra år samt att corps de logisbyggnaden torde utgöra ett kulturhistoriskt minnesmärke med ett icke obetydligt historiskt värde. Ridderborg har vidare framhållit, att det vore hans avsikt att med pietet iståndsätta byggnaden, som icke nöjaktigt underhållits, samt själv bebo densamma.

Domänstyrelsen har för egen del förordnat, att Ludvig Ridderborg måtte erhålla förköpsrätt till lägenheten. Den av honom erbjudna köpesumman, 15,000 kronor, funne styrelsen skäligen. Tillträdesdagen borde bestämmas till den 1 april 1941. Ärendet syntes icke kunna avgöras utan riksdagens hörande.

Departements-
chefen. Mot domänstyrelsens försäljningsförslag har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kunql. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoparken Solebo i Norra Vi socken av Östergötlands län lägenheten Ribblingshov 2¹⁰ (Ribblingshovs herrgård) må genom länsstyrelsens i Östergötlands län försorg försäljas till direktören Ludvig Ridderborg för en köpeskil-

ling av 15,000 kronor, däri inberäknad förskotterad kostnad för avstyckning, att kontant erläggas vid köpekontraktets underskrivande, med tillträdesrätt för köparen den 1 april 1941;

skolande vid försäljningen i övrigt iakttagas, att lägenheten överlåtes i det skick, vari den å tillträdesdagen befinner sig, att i köpet ingå endast kronan tillhöriga, å lägenheten befintliga byggnader och anläggningar, att i köpet icke ingår den s. k. östra flygelbyggnaden, att ägaren av sistnämnda byggnad medgives rätt att ha byggnaden avgiftsfritt kvarstående till den 14 mars 1956 och till nämnda dag ävenledes avgiftsfritt disponera ägofigurerna n:ris 103 och 104 samt som utfartsväg använda ägofigur nr 105 och södra delen av ägofigur nr 115, allt enligt en av distriktslantmätaren S. Wolke vid avstyckning år 1933 upprättad karta, att i köpet icke ingår å lägenheten befintligt transformatorhus med transformator och över lägenheten framdragna elektriska ledningar samt att innehavaren av sagda transformator och ledningar förbehålles rätt att ha anläggningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för lägenhetens köpare till annan ersättning än av anläggningarnas innehavare för skada till följd av reparation, förändring eller tillsyn av anläggningarna.

5:o.

Stadsägan nr 339 i Jönköpings stad.

Sedan tandläkaren H. Sandahl, Jönköping, hos domänstyrelsen anhållit att få inköpa ett närmare angivet område av kronoegendomen Hisingsängen och Djupängen inom Jönköpings stad har på styrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning å området hållits den 20 november 1939. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar samt en av extra jägmästaren A. Hellström år 1939 upprättad karta, varå det till försäljning föreslagna området markerats med röd kantlinje, inhämtas bland annat följande.

Saluområdet, förutom gatumark, ingår i kvarteret Rivieran och utgör del av stadsägan nr 339 i Sofia församling av Jönköpings stad. Nämnda del är belägen inom område, för vilket stadsplan faststälts av Kungl. Maj:t den 29 november 1929. Närmast omgivande kvarter äro ännu obebyggda.

Områdets areal omfattar omkring 2,811 kvadratmeter, varav 2,381 kvadratmeter tomtmark med förgård och 430 kvadratmeter gatumark.

Intill den 14 mars 1941 är området utarrenderat till Sandahl mot ett årligt arrende av 40 kronor. Denne äger och bebor villafastigheten Ekkullen, som omfattar de inom kvarteret Rivieran belägna och saluområdet i söder, öster och väster omslutande stadsägorna nr 344 och 1274. Området nyttjas huvudsakligen som trädgård och park. Ett garage och ett hönshus, tillhöriga

Sandahl, finnas uppförda där. Vatten och avlopp i förbindelse med stadens ledningsnät saknas.

Saluvärdet har för området, som saknar eget taxeringsvärde, uppskattats till 4,900 kronor.

Förrättningsmannen har föreslagit, att området måtte försäljas till Sandahl med tillträdesrätt vid köpekontraktets underskrivande.

Sandahl har förklarat sig villig inköpa området samt betala köpeskillingen kontant.

Överlantmätaren har meddelat, att hinder ej syntes möta mot områdets avstyckning.

Vederbörande *jägmästare* och *överjägmästare* ha tillstyrkt försäljning av området. Överjägmästaren har dock ifrågasatt ökning av saluvärdet till åtminstone 6,000 kronor.

Domänintendenten har meddelat, att det till försäljning ifrågasatta området torde vara ett av de minst gynnsamt belägna områdena inom stadens planlagda delar samt att med hänsyn till områdets läge och beskaffenhet det av förrättningsmannen föreslagna saluvärdet vore för kronan förmånligt.

Med skrivelse den 28 augusti 1940 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anført, att styrelsen för egen del icke hade något att erinra mot förrättningsmannens förslag. Ärendet syntes styrelsen icke kunna avgöras utan riksdagens medverkan.

Jag har intet att erinra mot att ifrågavarande område försäljes till ett belopp av lägst 4,900 kronor och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

Departements-
chefen.

att av stadsägan nr 339 under kronoegendomen Hisingsängen och Djupängen i Sofia församling av Jönköpings stad ett område med en areal av omkring 2,811 kvadratmeter, vilket område finnes markerat med röd kantlinje å en av extra jägmästaren A. Hellström år 1939 upprättad karta, må genom länsstyrelsens i Jönköpings län försorg försäljas till tandläkaren H. Sandahl, Jönköping, för en köpeskillning av lägst 4,900 kronor, att kontant erläggas vid köpekontraktets underskrivande, då området tillträdes i befintligt skick, samt under villkor i övrigt, att det rörande området nu gällande arrendeavtalet skall upphöra att gälla från tillträdesdagen, därest området tillträdes före den 14 mars 1941, att varken kronan eller Sandahl skola äga framställa fordringsanspråk gentemot varandra på grund av nämnda arrendeavtal med undantag dock för tilläventyrs oguldna arrendeavgifter och skatter för området, att i köpet icke ingå enskilda tillhöriga, å området befintliga byggnader och anläggningar, att köparen är skyldig att omedelbart efter köpets avslutande föranstalta om avstyckning av området samt att köparen bekostar sagda avstyckning ävensom lagfart och övriga med köpet förenade utgifter.

6:o.

Vistorp nr 9 i Kristianstads län.

Kronoegendomen $\frac{1}{3}$ mantal Vistorp nr 9 i Förslövs socken av Kristianstads län är för tiden intill den 14 mars 1956 utarrenderad mot arrende, som för senast tilländalupna arrendeår utgjorde 1,703 kronor 98 öre.

Sedan fråga uppstått om ombyggnad av såväl en arbetarbostad som stallet & egendomen samt egendomens arrendator, Josef Holmström, hos domänstyrelsen förhört sig om möjligheten att få förvärva egendomen, har uppskattningsförrättning å egendomen för densammas saluvärdering hållits den 7 augusti 1940.

Av instrument över denna förrättning ävensom av övriga ärendet tillhörande handlingar samt en av distriktslantmätaren G. Warkander år 1923 översedd och kompletterad karta inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen cirka 15 kilometer från Ängelholms stad och 1 kilometer från Förslövs järnvägsstation, har en areal av 34.320 hektar, varav 29.968 hektar tomt och åker, 3.734 hektar ängs- och odlingsmark samt 0.618 hektar vägar och impediment.

Av åbyggnaderna äro stathuset med magasin samt stallängarna dåliga och i behov av ombyggnad. Övriga byggnader äro i gott stånd.

Åkerjorden, som består till ungefär $\frac{1}{3}$ av lermylla på lerbotten och till $\frac{2}{3}$ av sandmylla på sand- och grusbotten är av godartad beskaffenhet. Ängen, som består av sidlänta marker utmed en bäck, är såsom betesmark av mycket god beskaffenhet. Skogsmark finnes icke.

En högspänningsledning är framdragen i egendomens rågång.

Taxeringsvärdet utgör 49,600 kronor.

Uppskattningsnämnden har saluvärderat egendomen i befintligt skick till 51,400 kronor samt tillstyrkt egendomens försäljning till arrendatorn Holmström, som sedan år 1927 brukat egendomen och väl hävdat densamma.

Holmström har meddelat, att han för det åsatta saluvärdet, 51,400 kronor, önskade förvärva egendomen med tillträdesrätt den 14 mars 1941.

Med skrivelse den 25 november 1940 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid tillstyrkt egendomens försäljning till arrendatorn för det föreslagna saluvärdet.

Med biträdande av domänstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:ts *Departements-* måtte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att kronoegendomen $\frac{1}{3}$ mantal Vistorp nr 9 i Förslövs socken av Kristianstads län må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskilling av 51,400 kronor med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för egendomens arrendator, Josef Holmström, samt under villkor i övrigt, att egendomen försäljes med tillträdesrätt omedelbart, då nu för

egendomen gällande arrendekontrakt skall upphöra, att köparen skall erlägga vad av arrendeavgiften belöper på tiden från den 14 mars 1941 till dess köpebrev utfärdas, att egendomen försäljes i befintligt skick, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i köpet, att kronan och Holmström icke skola äga framställa ersättningsanspråk mot varandra på grund av arrendekontraktet med undantag för tilläventyrs oguldna arrendeavgifter och skatter, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar — såväl stark- som svagströmsledningar — förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

7:o.

Öllsjö nr 7 i Kristianstads län.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Öllsjö nr 7 i Skepparslövs socken av Kristianstads län är utarrenderad till den 14 mars 1952 mot ett årligt arrende av dels vissa persedlar att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan, dels ock därutöver 775 kronor. För arrendeåret 14 mars 1939—14 mars 1940 utgick arrendet med 1,673 kronor 58 öre.

Sedan fråga uppstått om nybyggnad av egendomens arrendatorsbostad samt arrendatorn förklarat sig önska förvärva egendomen, har uppskattningsförrättning för egendomens saluvärdering hållits den 6 oktober 1939 och den 5 april 1940. Av instrument över denna förrättning jämte övriga ärendet tillhörande handlingar samt en av distriktslantmätaren B. Frostensson år 1939 över egendomen upprättad karta med beskrivning inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen cirka 5 kilometer från Kristianstad, har en areal av 30,519 hektar, varav 24,335 hektar åker, 6,060 hektar äng och 0,124 hektar avrösningsjord.

Åkerjorden består dels av lermylla på lerbotten och dels av sandmylla på sand- och grusbotten. En del av sandjorden är mycket torr. Egendomen är på flera ställen mycket stenbunden. Skogsmark finnes icke. Hävden är mycket god.

Åbyggnaderna äro samtliga utom svinhuset, gödselhuset och sädeshjälmen av svag beskaffenhet. Boningslängan är i behov av ombyggnad.

Sydsvenska kraftaktiebolaget har elektrisk ledning framdragen över egendomen.

Taxeringsvärdet utgör 34,200 kronor.

Uppskattningsnämnden, som tillstyrkt egendomens försäljning, har saluvärderat densamma till 31,800 kronor. Enär byggnaderna blott kunde åsättas ett mvcket ringa saluvärde, har nämnden ansett det vara ogörligt att uppdelat saluvärdet särskilt på jorden och byggnaderna. Egendomen borde enligt nämndens mening försäljas med tillträdesrätt räknat från den 14 mars 1940 med skyldighet för köparen att erlægga fyra procent ränta å köpeskillingen från sistnämnda dag till dess betalning skedde. Arrendatorn hade väl underhållit egendomens gamla och svaga hus. Nämnden har föreslagit, att egendomens arrendator, Berndt Sigfrid Ohrberg, måtte hembjudas egendomen.

Överjägmästaren har tillstyrkt egendomens försäljning för det föreslagna saluvärdet, dock med tillträdesrätt först den 14 mars 1941.

Sedan domänstyrelsen skriftligen tillfrågat *arrendatorn*, huruvida han önskade förvärva egendomen för 31,800 kronor, har arrendatorn meddelat, att han ansåge att från detta belopp borde dragas den ersättning av 3,000 kronor, som på grund av arrendekontraktet skulle tillkomma honom för restaurering av egendomens boningslänga. *Domänintendenten* har tillstyrkt den föreslagna reduceringen av saluvärdet. På förfrågan av domänstyrelsen har därefter arrendatorn förklarat sig önska inköpa egendomen för 28,800 kronor.

I skrivelse den 15 juli 1940 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

Med hänsyn till byggnadsbeståndets beskaffenhet och de avsevärda kostnader kronan skulle åsamkas, därest byggnaderna skulle försättas i gott skick, anser styrelsen det lämpligast att egendomen försäljes. Saluvärdet understiger visserligen taxeringsvärdet, men någon högre köpeskillning torde dock under förhandenvarande omständigheter ej kunna erhållas. Nuvarande arrendatorn, Berndt Sigfrid Ohrberg, har innehaft arrendet endast sedan den 14 mars 1937. Styrelsen anser likväl, att egendomen bör försäljas till Ohrberg för en köpeskillning av 28,800 kronor med tillträdesrätt omedelbart sedan statsmakterna beslutat om försäljning.

Mot det föreliggande försäljningsförslaget har jag ingen anledning att framställa någon erinran. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departement-
chefen.*

att kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Öllsjö nr 7 i Skepparslövs socken av Kristianstads län må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskillning av 28,800 kronor med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för Berndt Sigfrid Ohrberg samt under villkor i övrigt, att egendomen försäljes med tillträdesrätt omedelbart, att Ohrberg skall erlægga vad av arrendeavgälden belöper å tiden från den 14 mars det år tillträdet äger rum till tillträdesdagen, att egendomen försäljes i befintligt skick, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att, därest försäljningen kommer till stånd, kronan och Ohrberg ej skola äga framställa ersättningsanspråk mot varandra på grund av

arrendekontraktet med undantag för tilläventyrs oguldna arrendeavgifter och skatter, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

8:o.

Röinge nr 2 i Hallands län.

Kronoegendomen ^{9/20} mantal Röinge nr 2 litt. Ba (Röinge 2²) i Snöstorps socken av Hallands län är utarrenderad till den 14 mars 1950 mot ett årligt arrende av för tiden intill den 14 mars 1942 1,319 kronor samt för tiden därefter intill den 14 mars 1950 1,549 kronor.

Sedan fråga uppstått om restaurering av arrendatorsbostaden samt egendomens arrendator, Carl Johansson, förklarar sig önska inköpa egendomen, har uppskattningsförrättning för egendomens saluvärdering hållits den 14 september och den 26 oktober 1940.

Av uppskattningsprotokollet jämte övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren R. Engdahl år 1940 upprättad karta, inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är belägen 6 kilometer från Halmstad, har en areal av 53.067 hektar, varav 21.193 hektar åker, 3.742 hektar äng och 28.132 hektar avrösningsjord.

Åkerjorden utgöres till ungefär hälften av lätt sandjord och till andra hälften av godartad sandmylla delvis på lerbotten.

Skogsmarken består av dels ungskog av gran och dels äldre blandskog. Skogens kvalitet har av jägmästaren karakteriserats såsom i allmänhet dålig.

Arrendatorsbostaden är i dåligt skick. Övriga byggnader äro av medelgod beskaffenhet.

Taxeringsvärdet utgör 44,800 kronor, varav 42,200 kronor jordbruksvärde och 2,600 kronor skogsvärde.

Uppskattningsnämnden har saluvärderat egendomen till 45,900 kronor, varav 6,600 kronor för skogsmark med växande skog. Nämnden har föreslagit att egendomen, som arrenderats av Carl Johansson sedan år 1917 och synnerligen väl hävdats, borde hembjudas Johansson för det föreslagna saluvärdet.

Johansson har skriftligen förklarar, att han önskade inköpa egendomen för 45,900 kronor samt att han ej hade några anspråk på ersättning för trädesbruk, höstplöjning, gräs-, frö- och höstsädessådd eller för utsäde.

Överjägmästaren har framhållit, att skogsmarkens värde rätteligen borde höjas med 500 kronor. I övrigt har överjägmästaren ej haft något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag till saluvärde.

Med skrivelse den 25 november 1940 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anført, att styrelsen tillstyrkte egendomens försäljning till arrendatorn Carl Johansson. Ehuru den av överjägmästaren framställda anmärkningen mot beräkningen av saluvärdet å skogsmarken vore fullt befogad, ansåge dock styrelsen att den med hänsyn till storleken av köpeskillingen ej borde föranleda någon åtgärd.

Jag har icke något att erinra mot domänstyrelsens försäljningsförslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departement-
chefen.*

att kronoegendomen $\frac{9}{20}$ mantal Röinge nr 2 litt. Ba (Köinge 2²) i Snöstorps socken av Hallands län må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskillning av 45,900 kronor med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för egendomens arrendator, Carl Johansson, samt under villkor i övrigt, att egendomen försäljes med tillträdes rätt omedelbart, att köparen skall erlägga vad av arrendeavgiften belöper på tiden från den 14 mars 1941 till dess köpebrev utfärdas, att egendomen försäljes i befintligt skick, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att kronan och Johansson icke skola äga framställa ersättningsanspråk mot varandra på grund av arrendekontraktet med undantag för tilläventyrs oguldna arrendeavgifter och skatter samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

9:o.

Trimstorp nr 1 i Skaraborgs län.

Kronoegendomen 1 mantal Trimstorp nr 1 i Gökheims socken av Skaraborgs län är till den 14 mars 1941 utarrenderad mot en årlig avgäld av 1,070 kronor.

Med anledning av egendomens förestående arrendeledighet har, sedan vederbörande *domänintendent* med instämmande av *egna hemsnämnden* i länet samt vederbörande *överjägmästare* föreslagit egendomens försäljning i en lott, uppskattningsförrättning å egendomen hållits den 5 augusti 1940. Av

det därvid förda protokollet jämte övriga till ärendet hörande handlingar samt kopia av en av extra lantmätaren O. K. Berne år 1927 översedd och kompletterad karta över egendomen inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är belägen cirka 10 kilometer från Falköping och cirka 2 kilometer från Odensbergs järnvägsstation, innehåller, med undantag av försålda lägenheten Trimstorp 1² om 1.0770 hektar, en areal av 53.9520 hektar, varav 28.6820 hektar åker och tomt, 20.0050 hektar ängs- och betesmark, 3.9900 hektar skogsmark, 0.8190 hektar torvmosse och 0.4560 hektar impediment.

Åkerjorden består av svartnylla och sandmylla på grusbotten samt mossjord, allt av medelgod beskaffenhet. Den är emellertid belägen i spridda och oregelbundna figurer samt något stenig. Dikningsförhållandena äro tillfredsställande, ehuru täckdikning ännu ej skett. Ängs- och betesmarken är okultiverad, delvis vattensjuk och starkt buskbeväxt samt lämnar ett knappt medelgott bete. Skogsmarken är godartad med en ideal bonitet av 8 m³. Skogen har lämnat 7 m³ årlig utsyning. Egendomen har andel i Grytens häradsallmänning med en årlig utdelning av cirka 40 kronor. Å egendomen finnas förutom lägenheten Trimstorp 1² icke några torp eller lägenheter.

Å egendomens hemskifte finnes brännrotv, som utnyttjas. Torvtillgången å utskiftet (det s. k. Storemosseskiftet) är däremot i huvudsak förbrukad. Marken lider där av vatten.

Av egendomens åbyggnader är manbyggnaden i behov av modernisering, varjämte ladugården, ladan och svinhuset böra ombyggas. Övriga byggnader äro i medelgott skick. En smedja och den elektriska anläggningen å egendomen tillhöra arrendatorn. Brandförsäkringsvärdet å kronans byggnader är 33,700 kronor. Hävden är god.

Taxeringsvärdet är 31,000 kronor, varav 26,700 kronor jordbruksvärde, 1,000 kronor skogsmarksvärde och 3,300 kronor skogsvärde.

Egendomen är delaktig i ett vattenavledningsföretag för torrläggning av Leksberg med flera hemman i Gökheims socken. Gökheims elektriska distributionsförening har medgivits rätt att ha elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Uppskattningsnämnden har ansett, att egendomen borde försälas i en lott. Nämnden har beräknat saluvärdet till 32,000 kronor, därav 7,200 kronor utgöra värdet av skogs- och betesmark med växande skog. Arrendevärdet av egendomen i nuvarande skick har av nämnden för kort arrendeperiod uppskattats till 1,000 kronor. Egendomens arrendator, Nils Alfredsson, hade skriftligen anhållit att få inköpa egendomen för det föreslagna priset av 32,000 kronor samt att få gälda köpeskillingen på s. k. egnahemsvillkor. Då egendomen innehafts av Alfredsson sedan år 1935 och dessförinnan av hans släkt sedan år 1888 samt städe väl hävdats, har uppskattningsnämnden tillstyrkt framställningen.

Med skrivelse den 25 november 1940 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Styrelsen anser i likhet med uppskattningsnämnden, att egendomen bör försälas i en salulott. Därest egendomen skulle behållas i kronans ägo, torde betydande kostnader behöva nedläggas för modernisering av dess byggnader. Kostnaden för ladugårdens ombyggnad uppskattades år 1938 av domänintendenten till cirka 15,000 kronor. Styrelsen har ej något att erinra emot det föreslagna saluvärdet eller egendomens försäljning med hembuds-rätt för arrendatorn. För försäljningens genomförande torde riksdagens medverkan vara erforderlig.

Jag finner mig böra biträda det föreliggande försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att kronoegendomen 1 mantal Trimstorp nr 1 i Gökhemms socken av Skaraborgs län må mot ett saluvärde av 32,000 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt jämlikt 9 § i förordningen för egendomens arrendator, Nils Alfredsson, samt under villkor i övrigt, att egendomen försäljes i det skick, vari densamma på grund av bestämmelserna i arrendekontraktet skall avlämnas, med tillträdes rätt för köpare den 14 mars 1941, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar å egendomen ingå i försäljningen, att, därest arrendatorn Alfredsson kommer att förvärva egendomen, samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan honom och kronan, med undantag av eventuella anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter, skola i och genom försäljningen anses vara reglerade, att, därest egendomen kommer att förvärfvas av annan än Alfredsson samt kronan nödgas till arrendatorn utgiva ersättning för av denne å egendomen utförd elektrisk anläggning eller verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, egendomens köpare skall vara skyldig gottgöra kronan vad kronan i sådant hänseende utgivit, att köpare ansvarar för å egendomen för tiden efter tillträdesdagen belöpande annuiteter och övriga kostnader för egendomen berörande torr-lägningsföretag samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att bibehålla och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—9:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Gunnar Sandström.